

ški učni jezik. Gospoda moja, povpraševal sem, predno sem stavil interpelacijo in poročam lahko v naslednjem, kako so te stvari.

Kolikor se more prebivalstvo v občinah še spominati tega, kar se je v letih 1867 in 1868 godilo, se mi je zatrjevalo, da se je takrat le mislilo, da gre za to, ali naj se nemščina sploh kot učni prepmet v ljudske šole upelje in prebivalstvo se je — jaz mu dajem popolnem prav — izreklo, da bi bilo jako želeli, da se otroci nemški uče; a da se hoče s tem nemščina upeljati kot učni jezik, na to se gotovo ni mislilo v občinah. In da je to moje mnenje resnično, o tem dajejo mi spričalo spisi, katerih jednega hočem visokej zbornici objaviti.

(Dalje prihodnjič.)

Gospodarske stvari.

Kumare in njihovo pridelovanje rano in pozno.

Kumare ali krastaveci so zelo priljubljeno sočivje. Ne le črste, ampak tudi kuhane in v jesih ali solno vložene in skisane dajejo jako okusno prikuho k raznim meseninam. Posebno želena prikuha pa so kumare rano spomladi, ki si jo marsiktera gospodinja za drage denarje od daleč sem naroči in kupuje.

Celo priprosti način, kako si moremo kumar precej rano spomladi tudi brez gnojnih gredic prirediti, je pa ta-le; Konec meseca marca se položi kumarno seme v tri ali četiri lončke, kateri so bili poprej do polovice z dobro prstjo vrtnico nasuti. Na to prst se nasujejo po tem lonci do vrha z vlažnim rezanjem, v katero se prav za prav kumarno seme potekne. Ti lončki se potem postavijo na toplo mesto v kateri koli sobi. Brž ko rastlinice pridejo na dan, se morajo lončki v toplo okno postaviti, da se njezne rastlinice svitlobe in zraka privadijo, katerega je treba večkrat, kedar je toplo, do njih spustiti s tem, da se okno odpre. V vrtni prsti imajo rastlinice v prvem času dosti živeža, če pa so mali lončki že pretesni za močno razkoreninjene rastlinice, se morajo v večje lonce presaditi, kar se s celo kepo najboljšo storiti dá. Vendar se mora za to presa-janje le topla prst vzeti, ker rastlinice mrzle še niso vajene, in tako lahko konec vzamejo.

V začetku majnika, ali že v konec aprila, se v vrtu na kaki topli in dobro prerahljani gredi luknjice naredè po 70—80 centimetrov vsaksebi in pa 30 centimetrov globoko in široko. V vsaki teh luknjic se nasuje po korp konjskega gnoja, ki se potem prav trdo potlači in stepta. Ko se ta gnoj prav vgreje, se na njega vsuje po korp dobrega starega komposta, iz katerega se naredi mali griček. Dobro ga je s starim listjem ali s prhnjenim gnojem okoli in okoli obdati, 4—5 centimetrov na debelo. Brž ko postane kompost topel, se mu na vrhu lonček kumarnih rastlinic

vsadi in luknja z dobro in rahlo prstjo zopet nasuje in škrinjica, kakoršne imajo za cigare, kateri se je pa zgornje in spodnje dno izbilo, črez povezne in s kosom steklene šipe pokrije. Rastlinice so zdaj, kakor v mali gnojni gredici in se mora z njimi tudi tako postopati. Zoper prehudo solučno toploto se morajo zasenčiti in frišni pa topli zrak do njih spuščati. Velike mokrote mlado kumare ne prenašajo, vendar pa jim dé prav dobro, ako se z mlačno vodo o toplem vremenu, najboljšo med 9.—10. uro dopoldne, nekoliko rahlo poskropé.

Po noči ali o deževnem vremenu se mlade rastlinice s kako desko pokrijejo. Toplota konjskega gnoja pospešuje tudi v slabem in hladnem vremenu rast, in če je gredica proti solcu ležeča in topla, že lega sama tudi dosti opravi.

Za pozne kumare pa taka lega grede ne sodi, ker v poletnih mesecih kumaram prevroče postane in jih rade neke glivice napadejo in rastlinice zbolé. Poseje se toraj meseca majnika na manj vročem prostoru seme za pozne kumare. Za pozno pridelovanje je posebno sposobna dolga, zelena kumara, valjarska ali Ruska kumara, ki je na Ruskem doma. Ta sorta razne vremenske nezgode posebno lahko pretrpi, pa tudi rano in obilno rodi. Posebno dobro pa je, kumarnim rastlinicam nad tretjim ali četrtem listkom srce izščipniti, kar se pinciranje po vrtnarskem imenuje. Tako izščipnane kumare ne poganjajo toliko postranskih izrastkov in so ravno zaradi tega rodovitnejše. Da se od imenovane sorte seme dobi, se morajo prve in najlepše kumare za to puščati, ker ta sorta zaradi debelega mesa veliko časa v zorenje potrebuje.

Tri- ali štiriletno seme je za posejanje boljše od jednoletnega. Kumarno seme obdrži kaljivost navadno do 10 let.

Konjski srab ali garje dobili so konji v Pirešici, v Ponkvi, okolo Gradca in blizu Lipnice.

Sejmi na Koroškem: 25. marca sv. Lenart, 27. marca Velikovec, 31. marca Gradiše, Ukve, na Kranjskem: 27. marca Lukovec, 31. marca Roviše, na Hrvaškem: 25. marca Nova Gradiška, 27. marca Koprivnica, 28. marca Tuhelj.

Dopisi.

Iz Šmartna na Paki. (Čast. gosp. Šimen Ducman.) Komaj je preteklo 10 let, kar smo pri nas naglo zaporedom izgubili dva častita duhovna gospoda, namreč: čast. gosp. kaplana Jerneja Guzej-a, in hitro za njimi čast. gosp. župnika Andreja Filež-a. In zopet še ni minulo dobro 8 mesecev, kar smo zakopali čast. gosp. župnika Andr. Žurmana, kateremu naslednik so dobri čast. gosp. župnik Jernej Cocaj, in zopet v četrtek 9. t. m. ob ednajstih dopoldne je nam Pački zvon žalostno žapel, oznanjuvaje po prijazni Pački dolini, da nam je nemila smrt vzela po dolgi, hudi

bolezní čast. gosp. kaplana Šimona Duemana, kateri so lani 1. majnika iz goratega Vitanja k nam pastirovat prišli. Večkrat so rekli, ko so se bili nas malo privadili in svoje Vitanjske prijatelje nekoliko pogrešati začeli: „tukaj, ako je božja volja, si bom malo odpočil“, in žalibog, od sobote počivajo za vselej v črni zemlji. Sijajni pogreb je pokazal, kako so bili rajni gosp. Šimon pri-ljubljeni pri vseh, ki so jih poznali; pri svojih duhovnih bratih in pri svojih faranih. Zbralo se je bilo 19 čast. gosp. duhovnov in brezštevila množica faranov, da skažejo rajnemu gospodu čast na njihovem zadnjem potu. Čast. gosp. dekan Braslovski so imeli govor, v katerem so se v imenu rajnega gosp. Šimona od njihovih šolskih tovaršev in drugih čast. gosp. duhovnov, kakor tudi od faranov, poslovili, ter rajnega gospoda posebno zaradi ponižnosti in pokorščine vsem v izgled in posnemanje priporočili. Bili so rajni gosp. Šimon blaga duša, ki so z vsakim v miru živeli in nikogar žalili, ampak ljubili vsakega, kakor pravi namestnik Kristusov; pa so tudi njih vsi ljubili. Veseli smo bili Pačani, da smo dobili tako izvrstne blage dušne pastirje, vnete za vero in domovino; ali človek obrača — Bog obrne! Bog daj nepozabljivemu gospodu Šimonu večni mir in pokoj, katerega so si v svojem težavnem pastirovanju in v dolgi, hudi bolezní zaslužili! Bodi jim zemljica lahka!

Iz Ruš. (Narodnjak menje.) Kdor je že bil kedaj na obče znanem Smolniku v Ruški fari, se mu je gotovo predložila fotografija, na kateri se mu je pokazala vrla narodna „trojica“. Zagledal je ondi tri može, ki držijo kozarec v svojih rokah, ter napijajo Slovence. Sreduji je značajna podoba Martina Grizolda, na desni vidiš občno znanega Luka Hleba, in na levi njima enakega Lamprehta, po domače Švajgerja. Ali glej! Nobenega teh mož ni več. Martina Grizolda je pokosila blede smrt 5. januarja 1871; tri leta pozneje, 29. avgusta 1874, je za plučno boleznijo umrl Luka Hleb; — in obema se je letos pridružil kot narmajši, še le 43 let stari Drag. Lampreht. Umrl je 22. februarja, rano v jutro ob dveh na pepelnico, za sušico, na kateri bolezní je več časa bolehal. Večkrat je bil previden s sv. zakramenti, ter jih je prav spodobno v najlepši izgled svojih domačih prejemal. Pokopali smo ga na Matijevo, ter počiva v tistoj zemlji, ktero je blagodušno Smolniški cerkvi prepustil. Si pač ni mislil, da bo ondi počival, kjer je v mladih letih kot fantič za ovčicami skakljat. Bil je ranjki, blaga duša, priljubljen vsakemu, kdor ga je poznal; priljuden, pobožen in zvest katoličan, ob enem pa tudi vrlo naroden, ter je vedno pravice svojega slovenskega naroda zagovarjal. Bil je prebrisane glave in bistrega uma. Sprevedil ga je, spremljan od domačih duhovnikov, njegov svak, čast. gosp. Ernest Čuček, minorit iz Šent-Vida pod Ptujem; nagrobnico spregovorili so

mu v kratkej, ter ginljivej besedi domači čast. gosp. župnik. Kako da ga je vse spoštovalo, je kazala velika množica ljudstva, ki ga je spremljala k večnemu počitku. S solzami v očeh, ter polivaje grob, v katerem počiva preblago sree, smo se od rajnega poslovili. Počivaj mirno, Dragotin, naj ti sveti večna luč; tvoj spomin pa naj ostane časten v slovenski domovini! A. L.

Iz Ljubljane. (Za Narodni dom) nabirajo se prav marljivo po vseh krajih naše slovenske domovine prostovoljni darovi. Tudi mi priporočamo svojim čitateljem, da osobno in s svojim uplivom pri sosedih in znancih pospešujejo izvršitev tega velicega narodnega podjetja. Čeli so si s prostovoljnimi darovi postavili gledališče, ki je stalo pol-drugi milijon goldinarjev in ko je to pogorelo, zložili so v enem meseci drug milijon; in mi Slovenci bi ne bili vstanu na enak način in v enak namen nabrati 100.000 gl.? — V resnici ne zaslužili bi prištevanji biti naprednim narodom, ko bi sedaj ne pokazali svoje požrtvovalnosti!

Veliko ljudsko veselico priredila bodo ljubljanska narodna društva binkoštno nedeljo. Čisti dohodek te veselice, za katero se delajo že velikanske priprave, namenjen je „Narodnemu domu“. Ker je binkoštni ponedeljek odprta in razsvitljena svetoznana postojnska jama, prilika je vsacemu, kdor je še ni videl, obiskati jo, dan prej pa se udeležiti ljudske veselice, katera po pripravah soditi bode takošna, kakoršne še ni videla naša prvostolnica bela Ljubljana.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Znano že je, kako so nemški liberalci za se skrbeli z volilnimi redi povsod od okrajnih zastopov tjan gori do volitev v državni zbor. Vse pritožbe bile so zastonj. Sedaj pa so naši državni poslanci ove trdnjave začeli razdirati in volilne rede popravljati, prvič za volitve pri velikih českíh posestnikih in dalje pri mestih in kmetih tako, da bode vsak imel volilno pravico, ki plačuje najmanj 5 gl. (do sedaj je bilo 10 gl.) direktne dače. V sled tega bodo liberalci zgubili mnogo poslancev in še upanje, kedaj na konja vplezati. Branili so se zoper pravično preuredbo na vse kriplje; toda bili so strahovito pobiti, najbuj je zmlatil slovenski poslanec grof Hohenwart. Ta je liberalcem krivičnost in binavščino tako razkril, da je pošteti gornještajski liberalci grof Walterskirchen se začel sramovati svojih pajdašev in je kar med zborovanjem napisalist, da se poslanstva odpove, in hajdi skozi dveri všel. Ko je prišlo do glasovanja, odpalo je 60 liberalcev in glasovalo za pravično reč tako, da je bila preuredba volilnega reda sprejeta s 178 proti 118 glasom. To je do sedaj največja zmaga naših poslancev. Glavna moč liberalcev ja tem bolje potrita, ker je ministerstvo odločno stopilo na našo stran in se imamo na-